

Vybrané pomocné látky přípravků farmaceutických a kosmetických jako možné příčiny kontaktních ekzémů

doc. MUDr. Eliška Dastychová, CSc., MUDr. Miroslav Nečas, Ph.D., MUDr. Gabriela Behrami

I. dermatovenerologická klinika FN u sv. Anny v Brně

S kontaktní senzibilizací na pomocné látky přípravků farmaceutických a kosmetických se setkáváme nejčastěji u chronických ekzematiků. V dětské populaci zejména u pacientů s atopickým ekzémem. Senzibilizaci mohou vyvolat látky konzervační, emulgační i anti-oxidační. K látkám konzervačním patří parabeny, konzervanty uvolňující formaldehyd (2-brom-2 nitropropandiol, imidazolidinylurea, diazolidinylurea, DMDM-hydantoin, Quaternium-15), Kathon CG (chemicky směs 5-chloro-2-metyl-4-izotiazolinonu a 2-metyl-4-izotiazolinonu v poměru 3 : 1), benzalkoniumchlorid, fenoxietanol, chloracetamid, chlorokresol, kyselina sorbová, triklosan, glutaraldehyd, jodpropynylbutylkarbamát, benzylalkohol a benzylosalicylát. K látkám emulgačním náleží alkoholy vosku ovčí vlny, kokamidopropylbetain, propylenglykol a trolamin. Z antioxidantů mohou senzibilizovat galáty, butylhydroxyanizol a butylhydroxytoluen. Je uvedena frekvence senzibilizace na tyto pomocné látky v souboru 6 616 chronických ekzematiků.

Klíčová slova: pomocné látky přípravků farmaceutických a kosmetických, látky konzervační, látky emulgační, látky antioxidační, kontaktní senzibilizace.

Excipients of pharmaceutical and cosmetic products as possible causes of contact eczema

Contact sensitization to excipients of pharmaceutical and cosmetic products is most often encountered in chronic eczema sufferers. In the pediatric population, especially in patients with atopic eczema. Sensitization can be caused by preservatives, emulsifiers and antioxidants. Preservatives include: parabens, formaldehyde-releasing preservatives (2-bromo-2-nitropropane-1,3-diol, imidazolidinyl urea, diazolidinyl urea, DMDM-hydantoin, Quaternium 15) Kathon CG (chemically a mixture of 5-chloro-2-methyl-4-isothiazolinone and 2 methyl-4-isothiazolinone in a ratio of 3:1), benzalkonium chloride, phenoxyethanol, chloroacetamide, p-chloro-m-cresol, sorbic acid, triclosan, glutaraldehyde, iodopropynyl butylcarbamate, benzyl alcohol, and benzyl salicylate. Emulsifying agents include wool wax alcohols, cocamidopropyl betaine, propylene glycol and trolamine. Among antioxidants, gallates, butylhydroxyanisole and butylhydroxytoluene can cause sensitization. The frequency of sensitization to these excipients in a group of 6,616 chronic eczema sufferers is given.

Key words: excipients of pharmaceutical and cosmetic products, preservatives, emulsifiers, antioxidants, contact sensitization.

Zevní léčebné a kosmetické přípravky obsahují kromě základu, ve kterém je inkorporována účinná látka, též látky pomocné, které mají za úkol vytvářet požadované fyzikálně

chemické parametry léku (např. typ emulzního systému – emulgátory) nebo zevní lék konzervovat (konzervační přísady). Využívány jsou i látky antioxidační. Tyto jmenované a dal-

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research in Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: *Pediatr. praxi.* 2025;26(4):230-233

<https://doi.org/10.36290/ped.2025.045>

Článek přijat redakcí: 6. 2. 2025

Článek přijat k tisku: 25. 3. 2025

doc. MUDr. Eliška Dastychová, CSc.

eliska.dastychova@fnusa.cz